

РЕГУЛЮЮЧІ ВЛАСТИВОСТІ ПОДАТКІВ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

REGULATORY PROPERTIES OF TAXES AND TAX POLICY AS AN INSTRUMENT FOR IMPROVING ECONOMIC DEVELOPMENT: WORLD EXPERIENCE

У статті розглянуто основні чинники формування податкових систем країн світу, які впливають на економічне зростання. Розкрито сутність податків, яка виражається через їх функції, а також розглянуті підходи окремих авторів щодо їх трактування. Обґрунтовано, що регулюючі властивості податків проявляються шляхом реалізації їх регулюючої функції. Виділено три типи державної фіскальної політики: політика максимальних податків; політика розумних податків; політика економічного розвитку. Розглянуто найбільш поширені в країнах світу податкові інструменти впливу на показники соціально-економічного розвитку держави. Проаналізовано основні показники світових рейтингів окремих держав, а також визначено критерії податкової політики, які сприяють економічному зростанню. Наведена характеристика податкової політики економічно розвинених та найсприятливіших для ведення бізнесу країн світу та Європейського Союзу.

Ключові слова: податкова політика, функції податків, податкове регулювання, стимулювання, економічне зростання.

В статье рассмотрены основные факторы формирования налоговых систем стран мира, которые воздействуют на экономический рост. Раскрыта сущность налогов, которая выражается через их функции, а также рассмотрены подходы отдельных авторов к их трактовке. Обосновано, что регулирующие свойства налогов проявляются путем реализации их регулирующей функции. Выделены три типа государственной фискальной политики: политика максимальных налогов; политика разумных налогов; политика экономического развития.

Рассмотрены наиболее распространенные в странах мира налоговые инструменты влияния на показатели социально-экономического развития государства. Проанализированы основные показатели мировых рейтингов отдельных государств, а также определены критерии налоговой политики, способствующих экономическому росту. Приведена характеристика налоговой политики экономически развитых и благоприятных для ведения бизнеса стран мира и Европейского Союза.

Ключевые слова: налоговая политика, функции налогов, налоговое регулирование, стимулирование, экономический рост.

The main factors of formation of the tax systems of the world countries that affect economic growth have been reviewed in the article. The essence of taxes which is expressed through their functions has been revealed, and the approaches of some scholars to the determination of the taxes have been examined. It is substantiated that the regulatory properties of taxes are manifested through the implementation of their regulatory functions. Three types of state fiscal policy have been distinguished: the policy of maximum taxes; reasonable tax policy; economic development policy. The most common tax instruments of influence on the indicators of socio-economic development of the state have been reviewed. The main indicators of the world ratings of some states have been analyzed, and the criteria for tax policy that contribute to economic growth have been determined. The characteristic of tax policy of economically developed and favorable business countries and countries of the European Union has been given.

Key words: tax policy, tax functions, tax regulation, stimulation, economic growth.

УДК 336.027

Оперенко С.Г.

здобувач відділу макроекономіки та державного управління
Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій

Постановка проблеми. Безпосередній вплив на економічне зростання держави чине податкова система України, яка протягом всього періоду свого функціонування переживає складний процес постійного реформування та вдосконалення. Значну роль у стимулюванні економічного зростання засобами податкового регулювання відіграє вивчення передового досвіду ородаткування в зарубіжних країнах з метою його застосування у вітчизняному податковому середовищі.

Майже у всіх країнах світу податки вважаються не лише фіскальним засобом формування доходів держави, а й важливим фактором стимулювання процесів у ринкових економіках. Характерною рисою країн, що демонструють сталий економічний розвиток, є те, що їх уряди не здійснюють відкритого втручання у господарську діяльність суб'єктів господарювання, а створюють спри-

ятливе середовище для ведення бізнесу, в тому числі і за рахунок змін у податковій політиці держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних аспектів регулюючих властивостей податків та впливу податкової політики на економічне зростання присвячені праці таких вчених як Кучерявенко М.П., Корягін М.В., Гончарук І.В., Гринкевич С.С., Калінеску Т.В., Чередниченко О.М., Жарко Р.П., Свищук А.С., Рубан М.О. та інші. Однак постійні зміни в економічному та податковому середовищі країн світу і далі залишають актуальним питання застосування податкових аспектів економічного зростання держави.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження регулюючих функцій податків та форми їх прояву в процесі побудови податкової полі-

тики, спрямованої на стимулювання економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вибір конкретної форми організації системи оподаткування будь-якої держави залежить від макроекономічних показників (розмір ВВП, рівень зайнятості населення та його добробуту, структура платіжного балансу, рівень інфляції, нормативно-правове поле законодавчої бази) та мікроекономічних факторів (вибір суб'єктами господарювання форми оподаткування (загальна або спрощена система), наявність у них податкових пільг, рівень рентабельності суб'єктів господарювання та їх фінансової стійкості, ефективність здійснення на підприємстві податкового менеджменту та деякі інші).

Серед соціальних чинників, які впливають на формування податкових систем в розвинутих зарубіжних державах, слід виділити такі як: демографічна ситуація в країні, позиція політичних сил на конкретному етапі розвитку держави, організація ведення бізнесу та рівень налагодженості взаємовідносин між суспільством та державою та інші.

Слід підкреслити також важливість та вагомість такого чинника, як стратегічні та економічні орієнтири розвитку, в яких зацікавлений уряд будь-якої держави або та чи інша політична сила. Крім того, на склад, структуру та форму податкової системи впливають також менталітет нації (рівень податкової культури та податкової свідомості), історичні аспекти розвитку оподаткування та податкова спадщина.

До трактування функцій податків вчені підходять досить неоднозначно. Але всі без виключення основною функцією вважають фіскальну, адже вона відображає початкове призначення податків - формування державної казни. М.П. Кучерявенко у своїх дослідженнях розподіляє всі функції податків на основні та додаткові. До складу основних функцій податків він включив одну «сутнісну функцію – фіскальну та дві загальнофінансових – регулюючу та контрольну»[1]. Податковий механізм ґрунтується саме на основі цих функцій, які в процесі своєї взаємодії складають цілісний комплекс. Якщо основні функції притаманні всім податкам, то додаткові носять факультативний характер та не стосуються всіх податків без виключення. Призначення додаткових функцій – повніше та глибше розкрити зміст основних, доповнюючи та деталізуючи їх.

Фіскальна функція податків є основною та найважливішою. Згідно цієї функції призначення податків полягає у формуванні доходної частини бюджету держави. Але на початку ХХ сторіччя податки стали розглядатися як засіб впливу на розвиток економіки та стимулювання її сталого економічного зростання.

Роль регулюючої функції набагато глибша та значна. Регулюючі властивості податків дозволяють державі прискорювати або стримувати певні економічні процеси, досягати конкретних економічних цілей. Причому регулювати можна як виробництво, так і споживання. Наприклад, шляхом підвищення ставок акцизного податку на алкогольні напої та тютюнові вироби здійснюється штучне зростання ціни на ці товари, що спонукає споживача стримуватися від їх придбання та споживання. Регулюючий механізм, закладений в податки, існує об'єктивно та реалізується незалежно від поведінки держави.

М.П. Кучерявенко вважає, що «контрольна функція реалізується в ході оподаткування при регламентації державою фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій, одержанні доходів громадянами, використанні ними майна. За допомогою цієї функції оцінюється раціональність, збалансованість податкової системи, кожного важеля окремо, перевіряється, наскільки податки відповідають реалізації мети в сформованих умовах» [1, с.55]. Звичайно, реалізація контрольної функції податків здійснюється не лише шляхом проведення податкового контролю. Контрольні дії держави виходять далеко за межі сфери оподаткування, їх результатом є не тільки виявлення порушень податкового законодавства платниками податків, але і аналіз впливу податкового середовища на фінансовий стан платника та на стан його розрахунків з бюджетом по податковим платежам.

Вважаємо доцільним з урахуванням наведеного контрольну функцію розглядати як контрольно-аналітичну, результатом якої є виявлення фактів податкових правопорушень та мобілізація додаткових джерел поповнення бюджету у вигляді занижених та прихованих сум податків, штрафів, пені, а також пошук прихованих резервів покращення діяльності суб'єктів господарювання та створення сприятливих умов для їх діяльності.

До блоку додаткових функцій податків відносять розподільчу (перерозподільчу), стимулюючу (дестимулюючу) та накопичувальну функції.

Розподільча (перерозподільча) функція доповнює фіскальну: наповнити казну, щоб потім розподілити отримані кошти за напрямками використання. Шляхом реалізації цієї функції податки виступають особливим централізованим інструментом розподільних відносин в суспільстві. Її сутність заключається в тому, що за допомогою податків здійснюється вторинний перерозподіл сукупного доходу суспільства. Держава у бюджеті мобілізує кошти, які потім вона спрямовує на вирішення загальнодержавних проблем виробничого та соціального характеру. В дослідженнях М.П. Кучерявенка доведено, що «на стадії розподілу ця функція дуже тісно переплітається з регу-

люючою, і в одній дії можуть виявлятися обидві функції. Наприклад, непрямі податки, регулюючи споживання, створюють основи для перерозподілу коштів одних платників на користь інших (акцизи на делікатесні види продуктів тощо). Це дозволяє говорити про існування первинного і вторинного розподілу (перерозподілу) за допомогою податків» [1, с. 56]. М.В. Корягін, І.В. Гончарук, С.С. Гринкевич стверджують, що «розподільча функція закладена в суті кожного податку, адже податки пов'язані з процесами розподілу вартісних пропорцій ВВП і національного доходу між платниками податків і державою [2, с. 134].

Стимулююча (дестимулююча) функція є підвидом регулюючої: шляхом застосування податкових важелів можна стимулювати розвиток одних економічних процесів та стримувати інші. О.Ю. Тімарцев вважає, що стимулюючу функцію слід розглядати в тандемі із дестимулюючою як обмежувальною або стримувальною, «оскільки обмеження або стримування відбувається зміною елементів податку, тобто в процесі реалізації регулюючої функції податків» [3, с.452]. Як і регулююча, ця функція податків може бути пов'язана із застосуванням спеціальних податкових режимів, механізму пільг, зниження податкових ставок, податкових канікул та інших податкових важелів.

Деякі науковці у складі функцій податків розглядають накопичувальну функцію. Так, Т.В. Калінеску, О.М. Антипов, Г.М. Бурлуцька та інші [4] вважають, що ця функція логічно об'єднує всі інші та відображає реалізацію цілей держави у сфері оподаткування. М.П. Кучерявенко [1] також вважає, що «кінцева мета податків - ...створити умови для накопичення як юридичними, так і фізичними особами. В цьому випадку йдеться про активне накопичення, яке виразилося б у збільшенні потужностей, розвитку виробництва тощо». Накопичувальна функція податків зорієнтована на кінцевий результат, який полягає у створенні сприятливих умов для діяльності та розвитку суб'єктів господарювання та забезпеченні сталого економічного зростання держави.

У наукових колах існують різноманітні підходи до трактування функцій податків. Крім фіскальної, регулюючої, контрольної, розподільчої (перерозподільчої), стимулюючої (дестимулюючої) та накопичувальної деякі автори розглядають стабілізуючу [3], інтегруючу [5], цільову [6], соціальну [6, 7], екологічну функції [7]. Але незважаючи на таке розмаїття поглядів на функції податків, завдяки яким розкривається їх сутність, податки залишаються знаряддям впливу на економіку будь-якої держави насамперед завдяки своїм регулюючим властивостям.

Зарубіжний досвід оподаткування дозволяє виділити найбільш поширені наступні податкові інструменти впливу на показники соціально-

економічного розвитку держави: динаміка рівня податкового навантаження на платників; застосування різних форм чи систем оподаткування; встановлення податкових пільг або преференцій для окремих платників або галузей; диференціація податкових ставок, індивідуальний підхід при застосуванні окремих елементів податків для окремих платників чи їх груп.

З метою використання регулюючих властивостей податків для покращення показників економічного зростання в деяких країнах світу з розвинутою ринковою економікою практикується встановлення регіональними та муніципальними утвореннями надбавок до федеральних податків та зборів. Крім того, значного впливу на реформування податкових систем в розвинутих країнах здійснюють глобалізаційні процеси, що відбуваються у світовій економіці. На їх фоні спостерігається загострення міжнародної податкової конкуренції, внаслідок чого відбувається реформування податкових систем в бік лібералізації: зменшення кількості податків, скорочення податкової бази, зниження рівня податкових ставок, зміна у структурі оподаткування питомої ваги прямих та непрямих податків тощо.

Податкова політика є невід'ємною складовою загальної економічної політики будь-якої держави. Уряди країн з розвинутою ринковою економікою звичайно не втручаються у фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання, а активно надають державну підтримку бізнесу, в тому числі і за допомогою податкових засобів, створюючи сприятливий клімат для його ведення.

В зарубіжній практиці оподаткування розрізняють три типи державної фіскальної політики:

- «політика максимальних податків (через введення нових податків, високих податкових ставок та зменшення податкових пільг, податкових канікул);
- політика розумних податків (низькі податкові ставки, збільшення податкових пільг);
- політика економічного розвитку (застосування високих податкових ставок, але надання відповідних компенсацій і пільг)» [8].

Тип фіскальної політики залежить від характеру економіки країни, історичних аспектів розвитку ринку та рівня податкового навантаження.

Рівень податкового навантаження є важливим показником регулюючих властивостей податків та їх впливу на діяльність економічних суб'єктів в економічно розвинутих зарубіжних державах. Деякі науковці підтримуються класичної теорії Адама Сміта, професора Единбурзького університету, який довів зв'язок високого добробуту держави з низькими податковими ставками. Адже, при скороченні ставок в кінцевому рахунку збільшується база оподаткування: коли суб'єкти господарювання досягають кращих фінансових результатів,

отримують високі прибутки, випускається більше продукції, то і податків збирається більше. Тому в багатьох зарубіжних державах дотримуються думки про те, що чим нижчим є рівень податкового навантаження на суб'єктів господарювання, тим вищими темпами розвивається економіка держави.

Податкова ставка є важливим інструментом реалізації стимулюючого механізму податкових політик провідних країнах світу, внаслідок її зміни держава може впливати на показники економічного зростання. Завдяки застосуванню диференційованих податкових ставок для окремих адміністративних територій, певних категорій платників, окремих груп суб'єктів господарювання, які провадять економічну діяльність, що представляє стратегічні інтереси держави, досягається стимулювання розвитку економіки.

Широкого розповсюдження у провідних зарубіжних країнах застосовується такий інструмент податкового регулювання, як податкові пільги. Застосування його державою практикується у випадках, коли уряд зацікавлений у розвитку підприємництва та коли держава має намір здійснювати стимулюючий вплив на розвиток окремих регіонів, соціально важливих видів економічної діяльності, малого бізнесу, залучення іноземних інвестицій, перерозподіл доходів між різними категоріями платників.

В процесі використання податкових пільг для стимулювання економічного зростання органи державної влади часто надають пріоритету такому чиннику, як форма власності. У багатьох зарубіжних країнах державні підприємства користуються пільгами при оподаткуванні землі, нерухомості, прибутку тощо.

Важливого значення для стимулювання економічного розвитку держави має структура податкової системи. Це - важливий показник, який визначається податковою політикою держави відповідно до завдань соціально-економічного розвитку та характеризує досконалість та розвиненість системи оподаткування.

В провідних зарубіжних країнах, в тому числі країнах - членах Європейського Союзу, в структурі систем оподаткування перевага надається прямим податкам. Така структура побудови оптимальної податкової системи застосовується в багатьох країнах. Основним бюджетоутворюючим податком при цьому є податок на доходи фізичних осіб, якій має найвище фіскальне значення. Алеж досвід оподаткування країн з розвинутою економікою свідчить, що така «оптимальна» модель податкової структури не є універсальною, вона характеризується різними ступенями ефективності для кожної країни залежно від стадії економічного розвитку та. Наприклад, зарубіжні країни з економікою, що розвивається, характеризуються перева-

жанням непрямих податків у структурі податкової системи, де головним бюджетоутворюючим джерелом є податок на додану вартість. Наприклад, «в Європейському Союзі податки на споживання переважають у структурі бюджетних надходжень в таких розвинутих країнах, як Австрія, Франція, Чехія, а також у країнах, що розвиваються, таких як Польща, Литва, Естонія, Латвія, Болгарія, Словаччина, Угорщина» [9].

Комплексний вплив на економічне зростання держави здійснюють також такі податкові інструменти, як податкова амністія, податкові канікули, спеціальні податкові режими та інші. Доцільність та особливості їх застосування в кожній державі визначається індивідуально.

Розглядаючи Україну в контексті розвинених країн світу, слід засвідчити, що вона знаходиться вище в рейтингу таких країн як: Франція (55 місце), Бельгія (59 місце), Венгрія (86 місце), Ізраїль (90 місце), Японія (97 місце), Італія (118 місце), та інші. Проте перші позиції посідають такі розвинені країни, як Гонконг, Китай (1 місце), Данія (9 місце), Фінляндія (11 місце), Естонія (14 місце), Грузія (16 місце), Канада (19 місце) та інші [10].

В світовій практиці вважається, що податкова політика сприяє економічному зростанню держави лише тоді, коли для податкової системи характерні наступні критерії:

- встановлення помірних податкових ставок та надання податкових пільг;
- забезпечення сприятливих умов для ведення бізнесу, в тому числі: легкість одержання кредиту, швидкість реєстрації підприємства, розвинута міжнародна торгівля, нескладна та швидка процедура отримання дозволів на будівництво об'єктів, розв'язання ситуацій з несплатоспроможністю суб'єкта господарювання;
- захист активів компанії;
- дотримання конфіденційності та захист інформації про власників або акціонерів компанії-нерезидента та доступ до цієї інформації лише при наявності спеціального дозволу;
- можливість розміщення коштів в твердій валюті в європейському банку та вільно розпоряджатись коштами в будь-якому розмірі у будь-який час.

Гонконг - лідер міжнародних рейтингів - визнаний престижною офшорною юрисдикцією. Він є одним з найбільших світових фінансових центрів. Придбання офшору в Гонконзі дозволяє вести бізнес в будь-якій країні та надавати при цьому реальну звітність. В основу структури податкової системи Гонконгу закладений територіальний принцип оподаткування, а саме: при укладанні угод за межами Гонконгу податки не стягуються, їх розмір дорівнює нулю і при оподаткуванні дивідендів та приросту капіталу, що належить офшорній компанії. При створенні інвестиційних, торгових

компаній та холдингів представниками бізнесу від різних країн світу успішно використовуються гонконгські компанії. В Гонконзі не стягується ПДВ, не оподатковуються відсотки по позиках.

До складу податкової системи Гонконгу входять лише чотири податки:

- податок на доходи фізичних осіб в Гонконзі - стягується за прогресивними ставками в межах 2% - 17%;

- податок на прибуток – розраховується за ставкою 16,5% у випадку, якщо компанія є платником цього податку;

- податок на майно - стягується за ставкою 15% від чистої вартості земельної ділянки або житлової нерухомості;

- Stamp Duty (гербовий збір) – справляється у вигляді плати за здійснення на користь платника будь-яких юридичних дій.

Податковій системі Гонконгу притаманні лояльність та наявність податкових пільг. Рівень податкових ставок в порівнянні з іншими розвиненими країнами досить оптимальний. Відсутність валютного контролю та наявність Угод про недопущення подвійного оподаткування з іншими країнами роблять Гонконг привабливою для бізнесу країною.

Лідуючі позиції Гонконг розділяє з Китаєм. Китайська податкова система спрямована на «відкриття Китаю зовнішньому світу і розвитку національної економіки» [11]. Сьогодні Китай займає одне з перших місць за обсягами податків, що надходять до його бюджету. Це спричинено особливостями економічного стану держави. Темпи зростання китайської економіки за останніх 30 років досягли 10%. «Сьогодні Китай – це космічна і ядерна держава, яка до 2020 року економічно вийде на перше місце в світі, відтіснивши США» [12]. Такі досягнення Китаю у сфері економічного розвитку спричинені постійними реформами, в тому числі і в системі оподаткування. Система оподаткування Китаю ґрунтується на основних принципах: справедливість при оподаткуванні та простота при обчисленні та сплаті податків. В країні спостерігається високий рівень сплачуваності податків, який забезпечений високим рівнем відповідальності за порушення податкового законодавства: крім прихованої або заниженої суми, платник має сплатити штраф у п'ятикратному розмірі.

Податкову систему КНР вважають злагодженою, стабільною та дуже сприятливою для бізнесу.

До десятки європейських країн з найбільш лояльними для бізнесу системами оподаткування входять Естонія, Словаччина, Польща, Латвія, Литва, Венгрія, Чехія, Мальта, Кипр та Андорра [13].

Естонська податкова система вважається однією з найліберальніших, гнучких і простих у світі, з низькими податковими ставками. Її лідуюча позиція досягнута внаслідок створення най-

сприятливіших умов для ведення бізнесу. Характерною рисою системи оподаткування в Естонії є відсутність корпоративного податку на прибуток підприємств. Тобто, оподаткуванню за ставкою прибуткового податку в 20% підлягає лише та сума, яка розподіляється (дивіденди), а не сума реінвестованого прибутку. Естонська модель оподаткування прибутку зацікавила уряди багатьох держав, її прогресивний досвід вже переняла Грузія, яка з початку 2017 року практикує стягнення податку на розподілений прибуток.

В Україні доцільно також започаткувати апробацію естонської моделі оподаткування в частині оподаткування прибутку та заміни податку на прибуток податком на виведений капітал. В умовах української економіки такий варіант оподаткування прибутку є перспективним в майбутньому, але на даному етапі розвитку держави економічна ситуація залишається складною. Така реформа можлива лише в умовах існування стабільного доходу, чого Україна сьогодні не має, тому для суб'єктів господарювання вона лише збільшить податкове навантаження.

Крім того, в Естонії практикується застосування структурованого податку на доходи фізичних осіб за ставкою 20% - такою ж, яка застосовується для оподаткування юридичних осіб. Це ставить суб'єктів оподаткування в рівні умови та є проявом соціальної справедливості.

Податок на додану вартість стягується за базовою ставкою 20%, але практикується включення його до ціни на окремі товари та послуги за пільговими ставками 0% - 9%. Естонська податкова система характеризується відсутністю податків на нерухомість, на транспорт та на прибуток. Відмітними рисами Естонії є також надійна банківська система та розвинений інтернет-банкінг, що також є привабливим для розвитку бізнесу.

Словаччина розпочинала розбудову національної економіки в не менш складних умовах, ніж Україна. Однак сьогодні країна завдяки проведенню ефективних реформ займає лідуючі позиції у Центрально-Східній Європі. Економічний розвиток Словаччини характеризується динамічною економікою, для якої властиві стрімкі темпи зростання ВВП, висока інвестиційна активність та якісні структурні зрушення. Базовими принципами податкової реформи Словаччини є наступні ключові пріоритети:

1. Зменшення податкового навантаження на економіку.
2. Формування простої та прозорої системи оподаткування.
3. Економічне стимулювання детінізації доходів.
4. Вирівнювання податкового простору.
5. Застосування ефективних та зрозумілих форм податкового стимулювання певних галузей і регіонів.

6. Соціально справедлива спрямованість податкової системи.

Результатом податкової реформи в Словаччині стало підвищення рівня конкурентоспроможності системи оподаткування Словацької республіки порівняно із іншими державами. Словацька система оподаткування характеризується високою якістю та помірними ставками податків.

Польща характеризується міцною міжнародною позицією в рейтингу сприятливих для економічного зростання держав та стабільним економічним середовищем. Вона привертає увагу своєю лояльною системою оподаткування, яку вважають однією із найоптимальніших серед країн Європейського Союзу. Польська податкова система є інструментом стимулювання бізнесу, основним принципом її побудови є принцип розумності та доцільності.

Аналіз індексу Джині серед країн ЄС дозволяє констатувати, що розміри заробітних плат за регіонами країни суттєво розрізняються. Це підвищує меневреність виробничих потужностей та, як наслідок, оптимізує податкове навантаження на платників податків. Результатом є підвищення прибутку окремих суб'єктів господарювання та прискорення загального економічного зростання.

Висновки з проведеного дослідження. Обґрунтовано, що до основних функцій податків відносяться фіскальна, регулююча, стимулююча та контрольна. Розкриті типи фіскальної політики (політика максимальних податків, політика розумних податків, політика економічного розвитку), які залежать від характеру економіки країни, історичні аспекти розвитку ринку та рівень податкового навантаження. На підставі вивчення світового досвіду слід зазначити, що в процесі здійснення податкової політики провідні зарубіжні країни дотримуються принципу оптимального співвідношення між інтересами держави та кожного платника податків, внаслідок чого створюються сприятливі умови для розвитку суб'єктів господарювання, що забезпечує в результаті економічне зростання держави. Високий рівень податків свідчить про високий рівень державного регулювання економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кучерявенко Н.П. Налоговое право: Учебник. Харьков: Легас, 2001. 584 с.

2. Корягін М.В., Гончарук І.В., Гринкевич С.С. Соціально-економічна природа та функції податків. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.9. С. 132-138.

3. Олексій Ю. Тімарцев. Розвиток функцій податків у сучасних умовах. Актуальні проблеми економіки. 2014. №3((153)) С. 448-454.

4. Основи оподаткування: Навчальний посібник. Т.В. Калінеску, О.М. Антипов, Г.М. Бурлуцька, Т.М. Чернякова, М.М. Соловей, М.Б. Харківський; Кер. авт. кол. і наук ред. проф. Т.В. Калінеску. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. 416 с.

5. Чередниченко О.М. Непряме оподаткування в Україні на шляху інтеграції до Європейського Союзу: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2005. 20 с.

6. Пилипенко Н.М. Податково-дотаційний менеджмент у сільському господарстві: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.02 Сум. держ. аграр. ун-т. Суми, 1998. 17 с.

7. Жарко Р.П. Теоретико-методичні засади удосконалення податкового регулювання підприємницької діяльності (на прикладі підприємств

м. Ніжина та Ніжинського району Чернігівської області): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 Нац. ун-т харч. технологій. К., 2006. 20 с.

8. Фурса Т. П. Фіскальний механізм: зарубіжний досвід та українські реалії. Інтелект ХХІ. 2016. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.intellect21>

9. Рубан М.О. Податкова політика як інструмент регулювання економічного розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 13(2). С. 105-109. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvumevcg_2017_13%282%29_24

10. Doing Business. Оценка Бизнес Регулирования [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/ru/rankings>

11. Business times. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://btimes.ru/business/nalogovaya-sistema-kitaya-nalogi-dlya-inostrannykh-predpriyatii>

12. Карцева И.С., Конвисарова Е.В. Современное налогообложение в Китае и пути его совершенствования в отдельных аспектах. Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. 2016. № 7-4. С. 635-638. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=9890>

13. Кредит Онлайн 365. 10 стран Европы с выгодными налогами. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://creditonline365.com.ua/10-stran-evropy-s-vygodnymi-nalogami>